Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen
Freds- och konfliktvetenskap

FKVA22.4
Ht 2012
Handledare: Lisa Strömbom

Kinas syn på säkerhet

En kvalitativ textanalys av Kinas vitbok *China's National Defense, chapter 1, The security situation.*

Bryan Handley och Anna Håkansson

Abstract

Kina är det enda utvecklingslandet som har permanent medlemskap i FN:s säkerhetsråd och det gör att man i framtiden kan förvänta sig ett ökat agerande och inflytande av Kina i internationella säkerhetsfrågor. Syftet med uppsatsen är att studera om Kinas syn på säkerhet har förändrats under 2000-talets början, i avsikt att utröna vilka säkerhetsfrågor som kan förväntas bli aktuella i framtiden. Undersökningsmetoden är en kvalitativ textanalys av Kinas vitböcker *China's National Defense* där de säkerhetshot som Kina uttrycker identifieras utifrån realismens och liberalismens teorier om säkerhet. Resultatet av analysen visar att Kina har en grundläggande tankestruktur som ser på säkerhet utifrån ett realistiskt perspektiv. De största säkerhetshoten som uttrycks är hegemonism och ojämn militär makt därför att de tenderar att underminera suveränitet och territoriell integritet. Resultatet av analysen visar ingen förändring i den grundläggande tankestrukturen däremot förändras retoriken om hur man talar om säkerhetshoten.

Nyckelord: säkerhet, realism, liberalism, Kina, suveränitet, hegemonism.

Innehållsförteckning

1. Inledning 3

1.1. Problemställning 3

1.2. Syfte 3

1.3. Problem 3

1.4. Problemformulering 4

2. Avgränsning och motivering 5

3. Metod och material 6

3.1. Kvalitativ textanalys 6

3.2. Retorikanalys 7

3.3. Material 7

4. Teori 8

4.1. Säkerhet 8

4.2. Realismens teori om säkerhet 8

4.3. Centrala realistiska begrepp 8

4.4. Liberalismens teori om säkerhet 10

4.5. Centrala liberala begrepp 10

5. Analys 11

5.1. Säkerhetshot 1998 11

5.2. Säkerhetshot 2000 13

5.3. Säkerhetshot 2002 15

5.4. Säkerhetshot 2004 16

5.5. Säkerhetshot 2006 17

5.6. Säkerhetshot 2008 18

5.7. Säkerhetshot 2010 19

6. Resultat 20

6.1. Diskussion 20

6.2. Slutsats 22

7. Metodkritik 22

8. Referenser 23

1. Inledning

1.1. Problemställning

I skrivande stund är Kina världens största utvecklingsland med den snabbast växande ekonomin. Det innebär att de i framtiden kommer öka behovet av resurser tillsammans med en ekonomisk möjlighet att tillgodose de. Det gör att Kina kommer spela en allt större roll i framtiden och även att världssamfundet kommer att bli mer beroende av Kina och dess agerande i internationella frågor. Kinas ökade internationella inflytande kan ses under 2000-talets början och kommer troligen att fortsätta öka. Att Kina även är permanent medlem i FN:s Säkerhetsråd gör att Kina är av intresse att studera på grund av det internationella inflytande ett medlemskap i säkerhetsrådet ger. Möjligen kan landets utveckling leda till ett större, för Kina, oberoende av andra stater och då en möjlighet för Kina att agera mer självständigt i internationella säkerhetsfrågor. Vid maktförändring inom internationella relationer förändras säkerhetssituationen och nya internationella säkerhetsfrågor uppstår.

1.2. Syfte

Vårt syfte med uppsatsen är att studera Kinas syn på säkerhet och om den har förändrats under 2000-talets början med tanke på dess ökade internationella inflytande. Det är av intresse för andra beslutsfattare inom den internationella säkerheten att urskönja Kinas nuvarande säkerhetspolitik. Studier av Kinas nuvarande säkerhetssyn visar en uppfattning om deras säkerhetspolitik och det ger en inblick i vilka säkerhetsfrågor som kan förväntas blir aktuella under 2000-talet.

1.3. Problemet

Hur ser Kina på säkerhet? Vilka säkerhetsfrågor värderar kinesiska regeringen och varför bedöms dessa frågor att vara av betydelse? Med tanke på den ekonomiska maktförskjutningen är det även av intresse att ta reda på om det har skett en förändring i Kinas syn på säkerhet under perioden av deras snabba ekonomiska utveckling. Kan specifika händelser ha påverkat eller har Kinas ekonomiska utveckling påverkat självbilden till att vara en starkare aktör som därav identifierar andra säkerhetshot? Eller har det enbart skett en förändring av retoriken?

1.4. Problemformulering

Hur har Kina utifrån ett realistiskt och liberalt synsätt förändrat sin uttryckta syn på säkerhetssituationen i dess vitböcker mellan år 1998-2010?

2. Avgränsning och motivering

Vi kommer att studera Kinas syn på säkerhetssituationen i världen utifrån två perspektiv. Realistisk och liberal säkerhetsteori. Vi har valt att avgränsa oss till dessa två perspektiv för att de är grundläggande i säkerhetsteoretiska studier. Det hade varit av intresse att även studera om Kina har förändrat sin syn på säkerhet utifrån den bredare säkerhetsagendan, men på grund av utrymmet i en b-uppsats har vi valt att avgränsa oss till den traditionella säkerhetsteorin.

Vi har valt att analysera Kinas vitböcker som är officiella publikationer av den kinesiska regeringen. Vitboken *China's National Defense* gavs ut för första gången 1998 och därefter vartannat år. 2012 års vitbok i ämnet har ännu inte publicerats, därför avgränsar vi oss till tidsperioden 1998-2010.

Som kommer att framgå i analysmetoden nedan i uppsatsen kommer analysen fokusera på att identifiera nämnda säkerhetshot och utifrån dem analysera Kinas syn på säkerhet. Det gör att analysen inte inrymmer den syn på säkerhet som anses fungera eller hur Kina säger sig åtgärda olika säkerhetshot. Analysen av säkerhetssynen är statscentrerad dels eftersom Kinas vitböcker är skrivna ur ett statcentriskt perspektiv och dels för att det teoretiska ramverk vi använder har ett statscentrerat perspektiv. Så trots att liberalismen även ser icke-statliga aktörer avgränsas vår studie till att endast se stater som aktörer.

3. Metod och material

För att studera säkerhetssynen i texterna kommer vi använda oss utav en kvalitativ textanalys för att bearbeta texterna.

3.1. Kvalitativ textanalys

För att studera kinesiska regeringens syn på säkerhet kommer vi att genomföra en kvalitativ textanalys av vitböckerna. En kvalitativ textanalys ger möjligheten att studera det specifika innehållet i texten som kan visa regeringens syn på säkerhet. Med metodvalet kvalitativ textanalys kan vissa delar av texten studeras noggrannare och latenta tankar om säkerhet kan analyseras vid denna typ av intensiv läsning (Esaiasson, 2012, s. 210). Vi kommer att förhandsdefiniera två säkerhetsteorier, realism och liberalism men då dessa teorier är breda definitioner av säkerhetssyner kommer förhållningssättet inom dem vara öppen gentemot texterna. Detta öppna förhållningssätt till studien av texterna gör att undersökningen till viss del kommer att styras av innehållet i texterna vilket ger större möjlighet att hitta intressanta sakfrågor (Esaiasson, 2012, s. 217). Risken att analysen blir alltför beroende av materialet ser vi inte som ett problem då vi ämnar studera just det som står i publikationerna utifrån realismens och liberalismens teorier om säkerhet.

Analysredskapen vid kvalitativ textanalys är frågor som ställs till texten och dessa frågor kommer att ställas till varje års presenterade vitbok (Esaiasson, 2012, s. 216). Den inledande frågan syftar till att identifiera de säkerhetshot som regeringen uttrycker och den påföljande frågan syftar till att se om säkerhetshotet kan beskrivas utifrån en realistisk eller liberal syn på säkerhet. De två på förhand valda säkerhetssynerna kommer att användas för att se om säkerhetshotet som Kinesiska regeringen skrivit kan beskrivas med de centrala begreppen från de två säkerhetsteorierna. De centrala begreppen kommer att förklaras i teoridelen nedan. De tre frågorna till diskussionen ämnar klargöra en tankestruktur för att sedan föra en diskussion om säkerhetssynen har förändrats.

Frågorna som ställs till texten under analysen:

1. Vad uttrycker den kinesiska regeringen som hot mot statens säkerhet?
2. Kan synen på det hotet beskrivas med begrepp utifrån liberal eller realistisk säkerhetsteori? Om, i så fall hur?

Frågor som leder diskussionen och som leder till en slutsats:

4. Finns det en genomgående tankestruktur som följer en realistisk eller liberal säkerhetsteori?
5. Hur förändras denna tankestruktur under åren 1998-2010?
6. Vad är det som gör att tankestrukturen förändras?

3.2. Retorikanalys

Ordet är inte sanning, utan språket är ett instrument som anpassas efter situationen (Johannesson, 1998, s. 14). Det är viktigt att ha i åtanke när man analyserar politiska texter likt Kinas vitbok. Dessa texter uttrycker det som den kinesiska regeringen har valt att ta upp. Den skickligaste retoriska konsten är att få läsaren att uppfatta det som skrivits som en sanning och att det man berättar är ”verkligheten i ett klart ljus” (Johannesson, 1998, s. 35). Men det som skrivs och uttalas är inte sanning utan enbart avsändarens syn eller hur avsändaren har för intention att se på verkligheten. Därför kommer vi genomgående i analysen även att kolla på den retoriska dimensionen i syfte att finna varför de identifierade säkerhetshoten anses vara sanna. Inom retoriken talar man om att övertyga med argument. I analysen kommer vi studera vilka argument och grunder som uttrycks i texterna för de säkerhetshot som identifieras.

3.3. Material

Primärmaterialet som används är delar av den kinesiska regeringens vitböcker. *China's National Defense, chapter 1. The Security Situation,* som är en av de kinesiska publiceringar som regeringen publicerat vartannat år sedan 1998. Utöver det används sekundärmaterial bestående av böcker och artiklar om säkerhetspolitisk teori och om realismens och liberalismens säkerhetsteorier som används för att analysera vitböckernas innehåll och budskap. Som utgångspunkt för analysmodellen används Esaiassons bok *Metodpraktikan* och främst kapitlet om Kvalitativ textanalys. Samt Johannessons bok *Retorik eller konsten att övertyga* för att analysera den retoriska dimensionen. Även ytterligare sekundärmaterial kommer att användas för att förklara händelser, fakta och samarbetsorgan som nämns i vitböckerna.

4. Teori

4.1. Säkerhet

Säkerhet i den traditionella säkerhetssynen ligger nära realismen och syftar då till statens säkerhet och dess upprätthållande av suveränitet. Resultatet av att realismen är statscentrerad blir att begreppen säkerhet och säkerhetspolitik inte har någon tydlig gräns då båda begreppen utifrån denna definition innebär att man studerar statens politik och deras handlande för säkerheten (Christiansson, 2004, s. 42). I denna uppsats använder vi oss utav den traditionella säkerhetsteorin som teoretiskt ramverk, vi kommer således att studera Kinas säkerhetspolitik. Drivkraften i staters säkerhetspolitik är att en identifierad osäkerhet (Christiansson, 2004, s. 42). Vilka säkerhetshot en stat identifierar och vilka säkerhetspolitiska beslut som tas beror på flera faktorer så som geografi, militära-, ekonomiska- och naturliga resurser. Staters ambition och val inom deras säkerhetspolitik finns ofta i staters policydokument likt Kinas vitböcker som studeras i denna uppsats (Christiansson, 2004, s. 44). Som det framgår av problemformuleringen kommer vår analys att fokusera på hur Kinas säkerhetspolitik har förändrats genom att identifiera de hot mot säkerheten som omtalas i vitböckerna.

4.2. Realismens teori om säkerhet

Enligt realismen är staten den centrala aktören och staten är skapad av människan för att uppnå trygghet och säkerhet för dess befolkning (Christiansson, 2004, s. 24). Enligt realismens filosofiska bakgrund behöver människan skydd från vad Hobbes kallar naturtillståndet som är det tillstånd som beskrivs som allas krig mot alla där alla agerar utefter egen vinning. Man har i den realistiska traditionen en pessimistisk syn på människan och dess handlande för överlevnad. Enligt realismen är militär förmåga den viktigaste faktorn för att uppnå statlig säkerhet (Christiansson, 2004, s. 28).

4.3. Centrala realistiska begrepp

Suveränitet – Innebär att staten är den högsta auktoriteten och ingen stat har rätt att beblanda sig med någon annan stats inre angelägenheter (Christiansson, 2004, s. 24).

Säkerhetsdilemmat – Är enligt realismen ett ofrånkomligt fenomen. Tanken om säkerhetsdilemmat innebär att den säkerhetsapparat som staten har byggt upp för att säkra sina

medborgare i sin tur upplevs som ett hot av andra stater. Då andra stater inte vet mot vilken eller mot vad dessa maktmedel är tänkta att försvara medborgarna ifrån. Enligt realister så är det utifrån säkerhetsdilemmat som den internationella politiken utvecklas och drivs (Christiansson, 2004, s. 25). Inom realismen är det av intresse att skilja mellan rent våld *brute force* och hot om våld *coercion* (Christiansson, 2004, s. 28). Då bara vetskapen om en annan stats militära kapacitet ses ett säkerhetshot utan att staten använder militärt våld.

Anarki – Enligt realismen finns det ingen övergripande makt i det internationella systemet. Detta beror på suveränitet och alla staters starka vilja till makt och hur ingen stat frivilligt ger upp sin makt till någon annan stats fördel (Christiansson, 2004, s. 25).

Maktpolitik – Maktpolitik är den politik som används för att manövrera andra staternas vilja och intentioner att eftersträva makt. Internationella relationer formas av maktpolitik (Christiansson, 2004, s. 25).

Maktbalans – En upprätthållen maktbalans är det som ger världen säkerhet och fred enligt realismen. För en hur upprätthållen maktbalans ser ut finns ingen generell definition utan maktbalansen är olikt utformad beroende på den aktuella världsordningen. Ett exempel är när två stormakter är lika starka så att det inte finns någon mening eller möjlighet att anfalla den andra. (Christiansson, 2004, s. 26).

Statens överlevnad – Neorealisterna menar att man kan förvänta sig hur stater ska agera genom att de alltid handlar rationellt med intentionen att säkra den egna statens överlevnad (Christiansson, 2004, s. 27).

Stormakter – Är stater med mer makt än övriga stater. Enligt realismen är framväxt och försvagning av stormakter det som förändrar världens maktbalans (Christiansson, 2004, s. 27).

Bipolaritet – Tillståndet i världen när två stater plus dess eventuella allierade har reell makt. Tillståndet bipolaritet anses av realister att vara mer stabilt än övriga maktbalanser (Christiansson, 2004, s. 27).

Multipolaritet – Tillståndet i världen när fler än två stater konkurrerar om makten (Christiansson, 2004, s. 28).

Hegemonism – Strävan stater har för att uppnå överlägsen maktställning (NE, 2013-01-10).

4.4. Liberalismens teori om säkerhet

Den liberala traditionen är mycket bred men kan simplifierat ses som en kontrast till realismen (Christiansson, 2004, s. 31). Liberalismen har till skillnad från realismens pessimistiska människosyn en optimistisk grundsyn på människan som en rationell varelse som försöker lösa svårigheter när de uppstår (Christiansson, 2004, s. 31). Staten är enligt liberalismen till för att ge individen frihet genom regelverk som reglerar medborgarnas beteende gentemot varandra. Resultatet av detta är vad man kallar en rättsstat. Även stater sinsemellan finns det regelverk som syftar till att upprätthålla fred och säkerhet (Christiansson, 2004, s. 32). Inom liberalismen ses även individen och olika grupper av individer som aktörer, (Christiansson, 2004, s. 32) men vår uppsats fokuserar på staten som aktör på grund av att utformningen av kinesiska regeringens vitpapper är statscentrerad och att vår teoretiska utgångspunkt är från den traditionella och statscentrerade säkerhetsteorin.

4.5. Centrala liberala begrepp

Internationell rätt – Beroende på alla staters intresse i att upprätthålla fred så följer man överenskommelser och regler utformade för det ändamålet. Den internationella rätten grundas på normer som ska leda till evig fred (Christiansson, 2004, s. 33).

Transnationella relationer – Inom liberalismen ser man inte staten som den enda aktören utan även exempelvis privata företag och extremistiska grupper ses som aktörer (Christiansson, 2004, s. 33). Som nämnt ovan så fokuserar vår uppsats dock på stater som aktörer.

Interdependens – Betyder ömsesidigt beroende. Inom framförallt den ekonomiska sfären har stater blivit beroende av varandra. På grund av att produktionen av vissa varor har flyttats till ett annat land så blir handelsförbindelser mellan stater nödvändigt för att förse befolkningen med nödvändiga resurser. Stater som är ömsesidigt beroende av handel sinsemellan har intresse i att upprätthålla goda relationer för sin egen skull (Christiansson, 2004, s. 34).

Integration – När stater går ihop till en ny enhet och vissa beslutsfunktioner överlåts till den nya enheten talar man om en integration. Exempelvis Europeiska Unionen är en integrationsprocess (Christiansson, 2004, s. 34).

Internationella institutioner – Det finns institutioner som skapar samarbete och regelverk mellan stater som ämnar leda till säkrare och mer rättvisa internationella relationer. Exempel på internationella institutioner är NATO, EU, FN och WTO.

5. Analys

Textanalysen av vitböckerna kommer att ta upp de säkerhetshot som definieras utifrån den traditionella säkerhetssynen. Säkerhetshoten analyseras sedan med hjälp av begrepp från realismens och liberalismens teorier om säkerhet. Citat ur publikationerna används för att visa specifika uttalanden som har betydelse för analysen.

5.1. Säkerhetshot 1998

Publikationen från 1998 inleds med att klargöra hur fred och utveckling är de största frågorna i den aktuella eran. Det uttrycks att utvecklingsländerna växer och blir en allt mer viktig aktör på den internationella arenan. Samtidigt som tendenser från kalla kriget med väpnade konflikter i olika regioner har svalnat på grund av att dessa konflikter nu har en större potential att lösas genom medling.

Publikationen fortsätter med att trots att den nya internationella säkerhetssituationen betonar politiska, ekonomiska och diplomatiska medel så ser fortfarande de flesta länder militära medel som det viktigaste medlet för att säkerställa sina intressen och nationella säkerhet. I samma avsnitt sägs att genomgripande militära reformer har ägt rum på grund av att många länder har utvecklat högteknologiska vapen. Detta har gjort att flera länder har omformat deras militära strategier och försvarspolitik. Fenomenet som uttrycks i publikationerna kan beskrivas som ett säkerhetsdilemma att när några länder utvecklar högteknologiska vapen så känner andra länder sig tvingade att även de utveckla sina väpnade styrkor.

”This reform, which is developing rapid, will exert an important and profound influence in weaponry, military system and setup, combat training and military theory. To adapt to the new situation and strive for their own advantages, many countries have readjusted their defense policies and military strategies …” (Kinesiska regeringen, 1998)

Avsnittet avslutar med att länder fokuserar mindre på att ha stora arméer och istället utvecklar kvalitén hos deras väpnade styrkor.

1998 års publikation fortsätter med att poängtera att de ekonomiska faktorerna påverkar säkerhetssituationen i världen allt mer på grund av den osäkerheten som följer med den ökade ekonomiska kontakten mellan stater. Nu utspelas även kampen om nationell styrka på den

internationella marknaden. Det poängteras särskilt om den finansiella krisen i Asien, som skedde år 1997 och vidare förklaras hur länderna i Asien blir mer beroende av varandra ekonomiskt. Detta kan förklaras med det liberalismens begrepp interdependens. Hur länder är beroende av varandra för att behålla sin styrka och säkerhet. Vikten av samarbete i en värld med ekonomisk interdependens poängteras.

"… to stress the search for the meeting points of their common interests and to strengthen cooperation and coordination are becoming the main current of the relations of the region." (Kinesiska regeringen, 1998)

Vidare uttrycks att hegemonism och maktpolitik är den bibehållet största orsaken för osäkerhet. Att de använder uttryck som bibehållet tyder på att de tillskriver världen denna ordning sedan tidigare. Även i samma avsnitt nämns en kalla kriget mentalitet och hur den fortfarande är aktuell. Hur dessa militära block utvidgas och hur militära allianser i världen stärks och det bidrar till instabilitet i den internationella säkerheten. Detta sägs bero på hur:

"… some countries, by relying on their military advantages, pose military treats to other countries, even resorting to armed intervention; the old unfair and irrational economic order still damages the interests of developing countries; …"(Kinesiska regeringen, 1998)

Här visar texterna på en realistisk säkerhetssyn med en värld som styrs av maktpolitik och militär styrka. Att genom officiella publikationer uttrycka bland annat väpnad intervention som det bibehållna största hotet mot internationell säkerhet visar på hur Kina värnar om statlig suveränitet. En oro uttrycks för att militärt överlägsna stater har möjligheten att intervenera och att utvecklingsländer som inte är tillräckligt ekonomiskt avancerade för att följa den militärtekniska utvecklingen ligger i underläge. Senare i 1998 års vitbok uttrycks även explicit att Kina värderar suveränitet och territoriell integritet i en av dess fem principer för ett fredligt samexisterande i världen.

"*Each country has the right to choose its own social system, development strategy and way of life, and no country should interfere in the internal affairs of any other country in any way under any pretext, much less resort to military threats or aggression."*(Kinesiska regeringen, 1998)

De avslutar publikationen med ett avsnitt om Taiwan som även här visar på att statlig suveränitet värderas högt av regeringen. Det uttrycks att Taiwan är en oskiljaktig del av Kina och att varje suverän stat har rätt att använda alla nödvändiga medel för att skydda sin suveränitet och territoriella integritet. Det uttrycks att kinesiska regeringen ämnar till ett fredligt enande men att även militära medel kan bli ett tillvägagångssätt samt att den kinesiska regeringen inte har någon skyldighet att göra några åtagande gentemot en stat eller person som försöker splittra Kina. Det

står att kinesiska regeringen motsätter sig alla länder som säljer vapen till Taiwan då det både hotar Kinas och regionens säkerhet samtidigt som det bryter mot internationell lag. Kinesiska regeringens uttalande i Taiwan-frågan visar både på en realistisk säkerhetssyn med suveränitet och på militär makt samtidigt som den åberopar liberalismens internationella rätt.

Även tidigare i samma års publikation talar man om liberalismens mekanismer genom att nämna om icke-spridningsfördraget. Det skrivs att det internationella samfundet måste stärka icke-spridningsfördragets funktionssätt på grund av Indiens och Pakistans kärnvapenkapprustning 1998 som tillskrivs att gravt ha hotat både den regionala och internationella säkerheten. Återigen ser man på säkerhetshotet utifrån ett realistiskt perspektiv med säkerhetsdilemma som leder till kapprustning. Men man hänvisar även till säkerhetshot som kan beskrivas med liberalismens begrepp genom att tala om internationella överenskommelser och hur dessa inte fungerar tillräckligt men att de bör upprätthållas och stärkas.

5.2. Säkerhetshot 2000

I nästföljande vitbok uttrycks återigen hur världen präglas av hegemonism och maktpolitik och att den världsordningen utvecklas ytterligare inom den politiska arenan. Världsordningen tillskrivs bero på en *allvarlig* obalans i den relativa styrkan mellan stater och att detta på *allvar* skadar suveräniteten och självständigheten hos flera länder. I 2000 års vitbok används starkare ord för att beskriva hur hegemonism och maktpolitik utgör ett säkerhetshot vilket kan tyda på en ansedd ökad betydelse av hegemonism som säkerhetshot. Det uttrycks att på grund av maktövertag så åstadkommer vissa stora makter ”neo-interventionism”, ”neo-gunboat policy” och ”neo-economic colonialism” som är hot mot staters suveränitet. Man uttrycker att på grund av vissa staters reella maktövertag och möjlighet att intervenera så utmanas FN:s auktoritet och roll i hantering av säkerhetsfrågor. Det ger en bild av FN som ett organ som inte har reell makt utan ett organ som fungerar genom alla medlemmars välvilja till att följa överenskommelser. Att man uttryckligen medger att reell makt både ekonomiskt och militärt står över liberala institutioner tyder på en mer realistisk säkerhetssyn. Samtidigt visar det även på en i texten uttryckt önskan att dessa liberala institutioner ska ha en funktion i den internationella arenan.

Att man talar om att FN inte fungerar visar på realismens syn på världen som anarki. Det finns ingen övergripande makt utan staternas reella makt, i detta fall genom militär styrka, är det som avgör vilka beslut och handlingar som genomförs. Publikationen fortsätter med att uttala att

specifikt NATO kringgår FN:s säkerhetsråd i och med den militära attacken mot Jugoslavien och att detta ses som ett hot mot relationer mellan stater och den internationella säkerheten. En tolkning av detta är att Kina värnar hårt om suveräniteten och självbestämmanderätten. Det nämns bara relationer mellan stater vilket gör det svårt att avgöra om det syftar på relationer för fred, relationer för samarbete eller för allianser. Vidare i texten skrivs att:

”Under the pretexts of ”humanitarianism” and ”human rights”, some countries have frequently resorted to the use of threat of force, in flagrant violation of the UN Charter and other universally recognized principles governing international relations.” (Kinesiska regeringen, 2000)

Det uttrycks inga ytterligare åsikter om humanitarianism och mänskliga rättigheter, det gör en djupare analys än ovanstående svår utan att hänföra sig till spekulationer. Men av tonen i uttalandet; *”Under förevändningen av humanitarianism och mänskliga rättigheter ... tillgripit hot om våld ... ”* (Kinesiska regeringen, 2000), kan man antyda att kinesiska regeringen inte ser mänskliga rättigheter som en accepterad orsak för att använda våld.

Angående säkerhetssituationen i Asien och Stillahavsområdet så identifieras USA:s ökade militära närvaro och dess stärkta bilaterala militära allianser i närområdet som negativa utvecklingar. De påpekar också att militära övningar har blivit fler i regionen och att det försämrar förtroendet mellan länderna. Att kinesiska regeringen ser USA:s stärkta allianser med Japan som något som försämrar säkerheten i regionen har egentligen inga underbyggda argument i texten mer än att det går emot *”... the tide of the times”*. Man kan också se det som att det är det mellanstatliga förtroendet och den säkerheten som ett ömsesidigt förtroende ger som hotas. Vad som däremot uttrycks är att utom-regionala länder beblandar sig med intressen i syd-kinesiska havet och att det är ett övergrepp mot Kinas suveränitet.

Det efterföljande avsnittet tar återigen upp hur separatister i Taiwan har lagt fram en två-stats teori som försvårar en fredlig återförening över sundet. Ordvalen angående Taiwan-frågan har ändrats sedan 1998 års vitbok. I 2000 års vitbok talar man om en *ö-provins* och inte lika enfaldigt ”ett Kina”. Man talar även om en *återförening* och inte enbart splittring. Det uttrycks också hur USA och Japan i sitt försvarssamarbete inte explicit har hållit Taiwan utanför samarbetet i sina riktlinjer och att det har urholkat Kinas suveränitet då detta informella erkännande som samarbetspartner har blåst upp separatiststyrkorna i Taiwans arrogans.

Klyftan mellan nord och syds ekonomiska utveckling uttrycks också att medföra allvarliga problem för säkerheten. Det uttrycks att på grund av globaliseringen och en ökad ekonomisk interdependens så spelar den ekonomiska säkerheten allt större roll vilket medför att

ekonomiska och finansiella säkerhetsrisker ökar. I exemplet kinesiska regeringen talar om nämns en polarisering mellan fattiga och rika länder. Det kan beskrivas som en asymmetrisk maktstruktur där de länder som inte har kommit lika långt i sin ekonomiska utveckling har svårare att skydda sin säkerhet genom att det inte har ekonomiska medel till att utveckla sin militär, samt att de är ekonomiskt beroende av rikare stater.

5.3. Säkerhetshot 2002

2002 års vitbok handlar mycket om ökad ekonomisk interdependens och om hur detta både kräver och har lett till ökat internationellt samarbete. Som hot mot säkerheten nämns återigen hegemonism och maktpolitik och hur klyftan i utveckling mellan nord och syd riskerar att marginalisera utvecklingsländerna. Det står inte explicit hur marginaliseringen påverkar säkerheten men i avsnittet under nämns obalansen i militär makt. Där utvecklingsländerna har kommit långt efter i den militärteknologiska utvecklingen och då kommer att få svårt att skydda sin suveränitet och säkerhet. Detta fenomen kan beskrivas genom att ekonomisk säkerhet och utveckling medför att stater även kan utveckla sin militära säkerhet och följa med i den militära utvecklingen.

"All major countries have made adjustments in their military strategies and stepped up the modernization by relying on high technologies. As far as military technology is concerned, the gap between the developed and the developing countries is wider than ever before." (Kinesiska regeringen, 2002)

Det första av de tre sista avsnitten i 2002 års vitbok talar om terrorister, separatister och extremistiska krafter som hotar regionens säkerhet. Med korta meningar nämns Afghanistan och Korea som instabila områden medan man sedan går över till att tala om Taiwans ledare och dess separatiststyrkor som det största hotet mot fred och stabilitet i Taiwansundet. För att sedan avsluta med att Kina vill bekämpa terrorism i alla former och manifestationer. Med att så bestämt tala om taiwanesiska ledare som separatister så stärks bilden av taiwanesiska självständighetsrörelser som något negativt som bör bekämpas.

Om man undersöker den retoriska dimensionen om hur argumentationen att Taiwans självständighetsrörelser är ett säkerhetshot så ser man ett klassiskt retoriskt sätt att argumentera. Det kallas syllogism som innebär att man först ger en översats; *separatistiska krafter hotar regionens säkerhet*, sedan en undersats; *taiwanesiska ledares handlingar för självständighet präglas av separatistiska krafter* och sedan kommer slutsatsen; *alltså hotar taiwanesiska ledare säkerheten i regionen*. (Johannesson, 1998, s. 14) En bild ges att de taiwanesiska ledarna

otvivelaktigt är separatister, från en annan avsändare hade bilden av separatisterna istället kunnat vara frihetskämpar. Förklaringen varför de taiwanesiska ledarna är ett hot mot säkerheten anges vara för att det underminerar Kinas suveränitet.

Kinas regering fortsätter att poängtera att många länder har beblandat sig med Kinas interna frågor och har underminerad Kinas fredliga återförening, det uttrycks inte explicit vilka länder som antyds.

5.4. Säkerhetshot 2004

Den genomgående bilden av säkerhetssituationen har förändrats i 2004 års publikation. I det inledande avsnittet uttalas det att den internationella situationen utvecklas mot djupgående och komplexa förändringar. Världsordningen tillskrivs en förändring mot multipolaritet och ekonomisk globalisering som förändrar relationerna mellan stater. Inledningen avslutas med uppgiften att:

"Although the international situation as a whole tends to be stable, factors of uncertainty, instability and insecurity are on the increase." (Kinesiska regeringen, 2004)

Det skrivs att hegemoniska och unilaterala benägenheter har fått nya principer genom att kampen om strategiska platser och resurser har ökat samtidigt som viljan att få strategisk dominans inom dessa områden. Detta uttrycks att ha lett till att den världsekonomiska obalansen har förvärrats mellan nord och syd. Det finns en motsägning i att världen går mot multipolaritet samtidigt som hegemonism och unilateralism får nya grunder genom ökad kamp om strategiska platser. Vid en analys av i vilka sammanhand de pratar om multipolaritet respektive hegemonism antyds att multipolaritet syftar till den ekonomiska utvecklingen och hegemonism syftar till den militära utveklingen.

Genomgående i 2004 års vitbok så målas det upp en bild av säkerhetssituationen att bli allt mer beroende av militär makt, vilket hänger samman med inledningen att osäkerheten ökar i världen.

"The role played by military power in safeguarding national security is assuming greater prominence." (Kinesiska regeringen, 2004)

Det nämns också att en revolution in military affairs (RMA) håller på att ske genom att nya militära doktriner utformas för att utveckla högteknologiska vapen.

Vidare i årets vitbok nämns återigen oro om USA:s militära närvaro och militära allianser i regionen. Samt hur medling inte klarar att hantera kärnvapenfrågan på Koreanska halvön.

Angående Taiwan-frågan så skrivs det att taiwanesiska auktoriteters strävan efter ett självständigt Taiwan eskalerar och att en så kallad ”konstitutionell reform” har genomförts i syfte att skapa självständighet. Men kinesiska regeringen talar fortfarande om ett status quo med ett Kina.

5.5. Säkerhetshot 2006

2006 års vitbok inleds med att återigen poängtera att världen går emot en multipolär världsordning och att detta leder till en ökad konkurrens mellan internationella makter om strategiska mål. Samtidigt nämns hegemonism och maktpolitik som de största säkerhetshoten. Det uttrycks att den globala ekonomiska utvecklingen fortfarande är ojämn och att klyftan mellan nord och syd ökar, men att utvecklingsländer överlag växer sig starkare.

Revolution in military affairs (RMA) tillskrivs åter att störa den internationella säkerheten och ytterligare militära säkerhetshot som nämns är utvecklingen av högteknologiska vapen, fortsatt ineffektivitet i icke-spridningsfördragets verkan som förklaras likt ett säkerhetsdilemma.

Beskrivningen av USA:s intention att uppnå en militär kapacitet i regionen beskrivs utförligt jämfört med övriga identifierade säkerhetshot. De beskriver den ökade militära alliansen mellan USA och Japan utifrån inledningen att en strategisk anpassning sker i regionen där relationerna mellan de större länderna förändras. USA och Japan sägs ha intentionen att uppnå operationell integration tillsammans i regionen, och Japan anses eftersträva ett kollektivt självförsvar.

Återigen tas kärnvapenfrågan upp där DPRK och Iran nämns som aktuella frågor. Situationen på Koreanska halvön sägs blir allt mer komplex men en förklaring ges inte i större omfattning än att nämna DPRK:s missil- och kärnvapentest.

Två nya säkerhetshot definieras i 2006 års vitbok, det första är konflikter och anspråk över maritima rättigheter och intressen. Men frågan utvecklas inte mer än att nämnas i texten. Det andra är att några få länder strävar att tillbakahålla Kinas framgång genom att intensifiera förebyggande strategier mot något som benämns som ”China treat”. Fenomenet ”China treat” utvecklas inte utan talas om som något dessa länder har *”stirred up a racket about ...”*.(Kinesiska regeringen, 2006)

Som ett ständigt återkommande säkerhetshot nämns Taiwans självständighetsstyrkor. Inställningen till situationen nämns fortfarande som ett hot mot Kinas suveränitet och territoriella integritet. Taiwans handlingar beskrivs som att auktoriteterna i Taiwan vill ha en de jure taiwanesiskt självständighet genom att göra en konstitutionell reform. Dessa handlingar beskrivs att gravt hota Kinas suveränitet. Genom det förstärkande ordet gravt syns en lite hårdare formulering om frågan som kan tyda på att Kina ser ett ökat behov av att fördöma situationen. Att fördöma den grupp som jobbar för taiwanesiskt självstyre ses ur ett retoriskt perspektiv som en intention att rättfärdiga sitt eget handlande genom att måla upp en bild av att det som de andra gör är fel. (Johannesson, 1998, s. 36) USA beskylls för att ha stärkt sina militära band till Taiwan genom att sälja vapen vilket går emot policyn om ”ett Kina” som USA har anslutit sig till.

5.6. Säkerhetshot 2008

2008 års vitbok inleds likt det förra med att tala om hur världen utvecklas mot multipolär samtidigt som hegemonism och maktpolitik sägs existera och att kraftmätningar om strategiska platser skärps.

Kapprustning i vissa regioner sägs ha hettats upp genom RMA, ny teknologi samt att utvecklingsländer aktivt strävar efter mer avancerade vapen för att öka sin militära styrka. Genomgående i årets vitbok fokuseras mycket på militära medel och på säkerhetshot som beror på säkerhetsdilemma, kapprustning, militära allianser och maktpolitik.

Ett nytt säkerhetshot som identifieras 2008 är USA:s finanskris och dess snöbollseffekt. På grund av den ekonomiska utvecklingen och det mer systematiskt sammankopplade världssamfundet så blir de ekonomiska riskerna större. Konflikter för anspråk över maritima rättigheter och intressen nämns återigen bara kortfattat.

Den återkommande frågan om ”ett Kina” har utvecklats till att utöver taiwanesiska separatistkrafter även nämna Östra Turkistans och tibetanska separatiststyrkor. Dessa styrkor som sägs arbeta för självständighet anges hota Kinas enhetlighet och säkerhet. Kinesiska regeringen karaktäriserar sig som offer för både utrikes och inhemska hot.

”It (refererar till Kina) *also faces strategic maneuvers and containment from the outside while having to face disruption and sabotage by separatist and hostile forces from the inside.”* (Kinesiska regeringen, 2008)

5.7. Säkerhetshot 2010

Genomgående i 2010 års vitbok beskrivs säkerhetssituationen att vara och att bli allt mer komplex. Säkerhetshoten sägs vara mer integrerade och labila. Det nämns att den internationella militära kampen hårdnar och att vissa makter har utvecklat strategier för yttre rymden, cyber-rymden, Arktis och Antarktis. I samma avsnitt nämns även att vissa utvecklingsländer handlar för att följa den militära moderniseringen. Det skrivs hur motsättningar fortsätter mellan utvecklade länder och utvecklingsländer som även benämns med orden traditionella och framväxande makter.

Andra stycket inleds med att påpeka att världen har börjat samarbeta för att bemöta den internationella finanskrisen 2008 och att alla länder har ändrat på sina strategier för att uppnå ekonomisk utveckling. Stycket fortsätter med att förklara att det sker en förändring i den internationella maktbalansen på grund av att länders ekonomiska förutsättningar har ändrats mot en multipolär världsordning efter finanskrisen.

I textens mitt nämns att dispyter om maritima rättigheter och intressen blossar upp ibland. Senare i avslutningen, som inleds med att Kina konfronteras med allt mer komplexa och varierande säkerhetsutmaningar, nämns en mening om att Kina har stora territorier och territoriala hav som medför svårigheter för att uppnå nationell säkerhet. Samt att Kina upplever en press med att bevara sin territoriella integritet, maritima rättigheter och säkerhet.

I 2010 års vitbok har retoriken ändrats när man talar om Taiwan-frågan. Nu talar man inte om separatiststyrkor utan om relationen över sundet och situationen nämns:

> *"... the two sides have enhanced political mutual trust, ... , aswell as promoting economic and financial cooperation across the strait."* (Kinesiska regeringen, 2010)

Att sättet på hur man talar om de taiwanesiska ledarna har ändrats kan bero på det initierade erkännandet Taiwan fått i världssamfundet. (FN, 2012). Däremot anklagas Östra Turkistan och Tibets separatiststyrkor för att ha orsakat *allvarlig* skada på nationell säkerhet och social stabilitet.

6. Resultat

6.1. Diskussion

För att svara på problemformuleringen hur Kinas syn på säkerhet har förändrats kommer vi i diskussionen att urskilja en grundläggande tankestruktur för att sedan studera om den har förändrats. Utifrån uppsatsens teoretiska ramverk visar analysen att Kinas grundläggande tankestruktur om säkerhet kan ses ur ett realistiskt perspektiv. Den slutsatsen baseras på hur man genomgående i analysen ser att hegemonism och maktpolitik anses vara det största hotet mot säkerheten genom att maktövertag ger möjlighet till att underminera andra staters suveränitet och territoriella integritet.

För att visa hur den grundläggande tankestrukturen kan ses utifrån den realistiska säkerhetsteorin och hur den inte förändras genom den studerade perioden förs nedan en diskussion av två centrala och återkommande frågor i Kinas vitböcker. Den retoriska dimensionen finns med i diskussionen för att visa hur retoriken kring vad som anses vara säkerhetshot däremot förändrats. De centrala frågorna i vitböckerna som förs till diskussion är den ekonomiska klyftan mellan nord och syd samt den militära utvecklingen. Diskussionen avslutar med att visa hur liberalismens säkerhetssyn inte är applicerbar på Kinas grundläggande tankestruktur i vitböckerna.

Den första av de två frågor som tas med i diskussionen tar sin utgångspunkt 1998 i att tala om en orättvis ekonomisk världsordning där militärt överlägsna stater intervenerar i utvecklingsländer som inte har den ekonomiska möjligheten att följa den militärtekniska utvecklingen. 2000, 2002 och 2004 omtalas detta fenomen som en klyfta mellan fattiga och rika länder. Det talas om att utvecklingsländerna har tillväxtpotential samtidigt som det angivs att klyftan ökar och att utvecklingsländerna genom sitt ekonomiska underläge har svårt att följa med i den militära moderniseringen. Vilket gör det svårt för utvecklingsländer att upprätthålla nationell säkerhet och suveränitet. 2006 skrivs att de större utvecklingsländerna överlag har vuxit sig starkare. 2010 nämns fenomenet som att fortsatta motsättningar finns mellan utvecklade länder och utvecklingsländer. Man använder även orden traditionella och framväxande makter i 2010 års vitbok vilket visar på en förändring i hur man ser på den världsekonomiska utvecklingen. Från att ha benämnt den ojämlika fördelningen av ekonomiska resurser med ord

som fattiga och rika länder, klyfta mellan nord och syd har retoriken under den studerade perioden övergått till att tala om utvecklade länder och utvecklingsländer samt traditionella makter och framväxande makter. Vilket dels kan bero på en reell ekonomisk maktförskjutning för samtliga länder och dels bero på att Kinas egna ekonomiska tillväxt har gett de större ekonomisk makt och oron har minskat för de hot som den ekonomiska ojämlikheten medför.

Trots att det talas om ekonomisk säkerhet bygger argumentationen genomgående på hur de mindre bemedlade länderna möter säkerhetshot genom att de inte kan försvara sin nationella suveränitet och att orsaken till det är att de inte kan följa med i den militära utvecklingen. Detta för resonemanget in på den andra frågan som ämnas tas upp i diskussionen, nämligen den militära utvecklingen som säkerhetshot.

Omnämnandet av den militära utvecklingen tar sin utgångspunkt 1998 i hur militära reformer genomförs med nya strategiska inriktningar som innebär att stärka militära allianser och utveckla högteknologiska vapen. 2000 och 2002 fortsätter med samma idéer och 2002 nämns hur de ekonomiskt svagare staterna inte kan hänga med i utvecklingen. 2004 ändras retoriken till att tala om RMA och hur nya militära doktriner utformas. Slutsatsen dras att stater blir mer beroende av militär makt för att upprätthålla sin nationella säkerhet. År 2006 forsätter med samma tankar och 2008 talas det om en kapprustning inom att utveckla ny militär teknologi till följd av RMA där även utvecklingsländer strävar efter mer avancerade vapen. 2010 förstärks orden och man talar om en hård kamp inom den militära utvecklingen samt att en kraftig utveckling av militärteknologin som har gått mot mer sofistikerade militära medel där utvecklingen sträcker sig till yttre rymden och cyberrymden.

Orsaker till den ökade oron för den militära utvecklingen kan knytas samman med den genomgående tankestrukturen hur hegemonism är ett hot mot den internationella säkerheten. Där en oro uttrycks för att redan militärt starka stater blir ännu starkare som leder till att den militärhegemoniska världsordningen kommer att kvarstå. Det kan även ses i samband med Kinas grundläggande tankestruktur om hur suveräniteten och den territoriella integriteten är nödvändig för ett fredligt samexisterande och att då militärt övertag gör det möjligt att underminera suveräniteten och den territoriella integriteten hos de stater som är militärt svagare.

Som diskussionen ovan visar grundas argumenten för vad som innebär osäkerhet utifrån realismens teori om säkerhet. Liberalismens teori om säkerhet är applicerbar på vissa säkerhetshot exempelvis finanskriser som på grund av interdependens anses vara säkerhetshot. Men den osäkerhet som kan förklaras utifrån liberalismens begrepp tillhör inte den grundläggande tankestrukturen i vitböckerna som analysen har visat.

6.2. Slutsats

Genom att analysera Kinas vitböcker *China's National Defense* utifrån liberalismens och liberalismens teorier om säkerhet visar resultatet att Kina har en grundläggande tankestruktur som ser på säkerhet ur ett realistiskt synsätt. Kinesiska regeringen anser att suveränitet och territoriell integritet är viktigt för att upprätthålla säkerhet och att de största hoten mot säkerheten är hegemonism och militär makt som beror på ekonomisk ojämnlikhet. Diskussionen visar ingen förändring i den grundläggande tankestrukturen. Däremot kan man genom att analysera den retoriska dimensionen se hur de har förändrat sitt sätt att uttrycka hot mot säkerheten.

7. Metodkritik

Att analysmodellen är utformad så att analysen tar sin utgångspunkt i identifierade säkerhetshot gör att analysen missar den säkerhetssyn på det som anses fungera vilket hade kunnat visa på ett annat resultat. Vi kan också i efterhand se att uppsatsens teoretiska ramverk inte var tillfredställande för den analys vi ämnade göra, ett bredare teoretiskt ramverk hade gjort analysen mer innehållsrik och givande.

8. Referenser

Christiansson, Magnus, (2004). *Säkerhetspolitisk teori.* Stockholm: Militärhögskolan Karlberg.

Esiasson, Peter - Gilljam, Mikael - Oscarsson, Henrik - Wängerud, Lena, (2007). Metodpraktikan: *Konsten att studera samhälle, individ och marknad,* Vällingby: Norstedts juridik

FN, (2012). *FN:s medlemsländer,* hemsida [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.fn.se/fn-info/om-fn/fns-medlemslander/> Hämtades: 2013-01-10.

Johannesson, Knut, (1998). *Retorik eller konsten att övertala.* Stockholm: Norstedts.

Kinesiska regeringen, (1998-2010). *China's National Defence in 1998-2010 kapitel 1: The Security Situation,* hemsida [Elektronisk] Tillgänglig: <http://english.gov.cn/official/2005-08/17/content_24165.htm> Hämtad: 2013-01-10.

NE, (2013-01-09). *Hegemonism,* Hemsida [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ne.se/hegemonism Hämtad: 2013-01-09.